

ЗВІТ

Археологічної експедиції НаУКМА про наукову та навчальну діяльність у 2017-2019 рр.

Археологічна експедиція НаУКМА створена згідно з наказом №135 від 04.04.2002 р. як навчально-дослідницький підрозділ на базі магістерської програми „Археологія та давня історія України”. Головне завдання експедиції – проведення щорічної нормативної археологічної практики студентів істориків бакалаврату (30 осіб) та магістерської програми кафедри археології НаУКМА (7-4 особи). Метою експедиції є організація самостійних археологічних досліджень викладачами та студентами НаУКМА, поліпшення практичної підготовки останніх як майбутніх фахівців в галузі археології та первісної історії.

Експедиція підпорядкована і підзвітна віце-президентові НаУКМА з наукової роботи. У своїй роботі спирається на затверджені Вченою Радою університету „Положення про археологічну експедицію НаУКМА” від 04.04.2002 р. Джерелами фінансування є, перш за все, цільові бюджетні кошти на проведення нормативної археологічної практики студентів бакалаврату та магістратури, зокрема їхні добові.

Основними напрямками діяльності археологічної експедиції НаУКМА є проведення на належному навчально-педагогічному рівні щорічної нормативної практики студентів археологів та істориків НаУКМА, організація та проведення археологічних досліджень, підготовка наукових кадрів через аспірантуру, розробка навчальних та науково-дослідних тем в галузі археології, підготовка наукових публікацій, реалізація конкретних науково-дослідних проектів, співпраця з українськими та зарубіжними археологічними установами. Експедиція організує та бере участь у наукових конференціях, семінарах, нарадах з археологічної тематики, здійснює підготовку та редагування археологічних видань, шляхом самостійних розкопок створює джерельну базу для написання дипломів та дисертацій і допомагає у їх підготовці студентам і аспірантами кафедри археології НаУКМА.

За час свого існування (2002-2019 рр.) археологічною експедицією НаУКМА проведена нормативна археологічна практика 19 випусків істориків та археологів НаУКМА – приблизно 700 студентів, здійснено масштабні і результативні розкопки численних археологічних пам'яток, на яких добуто більше 150 тисяч археологічних артефактів, підготовлено і видано близько 150 наукових статей та монографій, зокрема фундаментальна колективна монографія «Найдавніше минуле Новомиргородщини» обсягом 37 др. арк., яка вводить у науковий обіг добути експедицією матеріали. По цим джерелам захищено 4 кандидатські дисертації (Ветров Д.О., Шевченко Т.О., Федорченко О.С., Цеунов І.В.). Підготовлено і видано принципово нові курси лекцій для вищої школи „Археологія України” обсягом 40 др. арк., «Стародавня історія України» 44 др. арк. Видано 10 випусків „Археологічних студій” Магістеріуму №№ 6, 11, 20, 27, 36, 45, 53, 60, 67, 70, загальним обсягом більше 120 др. арк., проведено 19 щорічних археологічних конференцій в рамках «Дні науки в НаУКМА».

Останні роки експедиція розробляє на громадських засадах наукову тему *"Актуальні проблеми найдавнішого минулого України за даними археології та антропології"*, джерельною базою якої є, в тому числі, і матеріали масштабних розкопок археологічних пам'яток експедицією НаУКМА. Термін виконання: 2017-2021 рр. Джерело фінансування: на громадських засадах та коштом групових польових археологічних практик кафедри археології (НаУКМА, ФГН, БП -2 р. н. «Історія та археологія»; МП – 1 р. н. «Археологія»). Реєстраційний номер в УкрІНТЕІ: держ. реєстраційний номер 0117U004143; від 27.01.2017.

За підзвітні 3 роки (2017-2019 рр.) археологічною експедицією НаУКМА:

1. Проведена нормативна археологічна практика 3 випусків істориків та археологів НаУКМА – приблизно 100 студентів.
2. Здійснені масштабні і результативні розкопки палеолітичних стоянок Андріївка 4, Троянове поблизу м.Новомиргород, багат шарового поселення

Огринь 8 на околиці м.Дніпра, давньоруського городища та могильника поблизу с. Острів на р.Рось., на яких добуто близько 5 тисяч археологічних артефактів.

3. Підготовлено і здано до архіву 2 щорічні наукові звіти про результати робіт археологічної експедиції загальним обсягом більше 7 друк. арк.
4. Учасниками експедиції (викладачами, аспірантами, студентами) підготовлено більше 80 наукових статей у періодичних виданнях „Магістеріум. Археологічні студії” №№ 67, 70; „Кам’яна доба України” №17-18, „Археологія” 2017-2019 та ін. (Список публікацій за 2017-2019 рр. додається).
5. Підготовлено і видано курс лекцій для вищої школи «Стародавня історія України», 2019, 44 др. арк. та монографію С.В. Кончі «Індоевропейці: пізнання доісторії», 2017, 17 др. арк.
6. Видано 2 випуски „Археологічних студій” Магістеріум №№ 67, 70, загальним обсягом більше 22 др. арк.
7. Прочитан понад 40 доповідей на наукових конференціях, зокрема на щорічній археологічній конференції в рамках «Дні науки в НаУКМА».
8. Добуті експедицією археологічні матеріали широко використовуються в навчальному процесі кафедрою археології НаУКМА, а також студентами та аспірантами кафедри для написання дипломів та кандидатських дисертацій. Зокрема останніми роками захищено 3 кандидатські дисертації (Ветров Д.О., Шевченко Т.О., Цеунов І.В.). Ще 5 кандидатських дисертацій по матеріалах експедиції знаходяться в процесі написання.

Останнім часом Археологічна експедиція НаУКМА здійснює археологічний нагляд за ремонтом Староакадемічного корпусу (відповідальний співробітник кафедри О.О.Білінський).

Нормальній роботі експедиції заважають деякі застарілі проблеми. Зокрема бюджетні кошти, що виділяються університетом на нормативну археологічну практику абсолютно недостатні. При ціні банки тушкованого м’яса 50-80 грн. 30 гривень добових на студента виглядають жалюгідними.

Значною мірою експедиція працює на громадських засадах, без будь якого окремого фінансування з боку університету, не маючи жодної штатної одиниці. Начальник експедиції та залучені фахові археологи працюють в експедиції не лише без зарплати, а навіть без добових.

Великою проблемою не лише експедиції, але й кафедри загалом є припинення виходу серійного видання «Магістеріум. Археологічні студії», що різко ускладнило публікацію результатів наукової роботи експедиції аспірантами, студентами та викладачами кафедри.

Археологічна експедиція є важливою, органічною частиною кафедри археології НаУКМА, яка працює на засадах поєднання навчання студентів з практичною науковою роботою на всіх етапах підготовки фахівців. Експедиція тісно співпрацює з провідною археологічною установою України Інститутом археології НАНУ, Інститутом класичної археології Техаського університету (США), іншими археологічними структурами України. Саме цей синтез університетської освіти з практичною археологією та академічною наукою зумовив велику продуктивність кафедри археології. Дві третини її випускників поповнили ряди старіючої української археології і працюють за прямою спеціальністю. Зокрема в провідній археологічній установі країни в Інституті археології НаУКМА працює близько чотирьох десятків колишніх студентів нашої кафедри, а кожен п'ятий діючий археолог України – наш випускник.

Продуктивна підготовка кваліфікованих молодих археологів та активна наукова діяльність археологів НаУКМА за останні роки зробили Києво-Могилянську Академію одним з провідних центрів археології в Україні. Це стало можливим, в тому числі, і завдяки тісному поєднанню університетської освіти з практичною археологією в Археологічній експедиції НаУКМА.

Керівник Археологічної
експедиції НаУКМА, проф.
15.10.2019

Л.Л.Залізник

АРХЕОЛОГІНА ЕКСПЕДИЦІЯ НАУКМА

Публікації за 2017-2019 рр.

(Неповний список)

Монографії

Залізник Л. Л. Стародавня історія України. К.: Темпора, 2019, 640 с., 44 д.а. Курс лекцій

Конча С.В. Індоевропейці: пізнання доісторії. К., 2017, 414 с., 17 д.а.

Отрощенко В. В. Металеві клепані казани з Великого Степу за доби пізньої бронзи. – К.: ІА НАН України, 2018. – 328 с. (співавтори – Гошко Т.Ю., Агапов С.А.). – 36,5 др. а. Колективна монографія.

Статті

за археологічними матеріалами АЕ НаУКМА

2019

1. *Залізник Л.Л.* «Град русичів ім'ям Пересічень» у м.Дніпро та археологічні реалії. *Археологія*, 2019, № 1, с. 95-104, **1 др.арк.**
2. *Залізник Л. Л.* 2019 Неолітизація Правобережної України. Витоки та етапи. *Наукові студії*, Вип. 9, Винники–Жешів–Львів, Вид-во «Апріорі», 2019, с. 3–20, **1,2 др. арк.**
3. *Залізник Л. Л.* 2019 Стародавня історія України. К.: Темпора, 2019, 640 с., **44 д.а.** Курс лекцій

2018

4. *Залізник, Л. Л.* 2017. «Неолітична революція» в археології України початку ХХІ ст. *Археологія*, 4, с.5-25. **2 д.а.**
5. *Залізник, Л. Л., А.П. Томашевський, С.В. Переверзев, С.В. Павленко, І.М. Хоптинець, А.А. Сорокун., В.В. Келембет* 2017. Нові верхньопалеолітичні пам'ятки Овруцького кряжу. *Кам'яна доба України*, 17-18, К.: Видавець Олег Філюк, с. 150-171, **2 др. арк.**
6. *Залізник, Л. Л., Д.О. Вєтров, І.М. Хоптинець* 2017. Дослідження гравецької стоянки Троянове 4в під Новомиргородом у 2013-2016 роках, *Кам'яна доба України*, 17-18, К.: Видавець Олег Філюк, с.79-97. **1,6 др. арк.**
7. *Залізник, Л. Л.* 2018. Неолітизація України. Від «східного імпульсу» до «балканізації». *Магістеріум. Археологічні студії*, 70, с.4-16. **1,2 д.а.**
8. *Залізник, Л. Л., Д.О. Вєтров, І.М. Хоптинець* 2018. Дослідження гравецької стоянки Троянове 4В під Новомиргородом. *Археологічні дослідження в Україні*, К., с.105-107. **0,3 д.а.**
9. *Залізник, Л. Л., Нездолій О.І.* 2018. Дослідження стоянки Коробчине-Курган. *Археологічні дослідження в Україні*, К., 2018, с.108-111, **0,3 д.а.**

10. *Залізник, Л. Л., Шевченко Т.О.* 2018. Дослідження похованого яру на мустьєрській стоянці Андріївка 4 на Кіровоградщині. *Археологічні дослідження в Україні*, К., с.112-115, **0,3 д.а.**
11. *Залізник Л. Л., А.П.Томашевський, С.В. Переверзєв, С.В. Павленко, І.М. Хоптинець, А.А. Сорокун* 2018. Палеолітичні стоянки Овруцького кряжу. *Археологічні дослідження в Україні*, К., с.116-119, **0,3 д.а.**
12. *Залізник, Л. Л.* 2018. Мезолітичні мисливці та рибалки Надпоріжжя за матеріалами поселення Огринь 8. *Тези доповіді на I Всеукраїнському археологічному з'їзді*, Ніжин, 23-25 листопада. **0,1 д.а.**
13. *Ветров Д.О.* 2018. Взаємозв'язки між населенням Центральної України та Подністер'я у верхньому палеоліті за даними граветських стоянок. В: *На пограниччі культур та етносів*. Тези міжнародної конференції, м. Винники, 8–9 листопада 2018. Львів-Винники, 2018, **0,1 др. а.**
14. *Ветров Д. О.* 2018. Граветські стоянки Центральної України: результати та перспективи дослідження. В: Чабай, В.П. (гол. ред.). I Всеукраїнський археологічний з'їзд: Програма роботи та анотації доповідей (Ніжин, 23–25 листопада 2018 р.). Київ: ІА НАНУ, 2018, с. 64. **0,1 др. а.**
15. *Нездолій, О., Ветров, Д., Озеров, П.* 2018. Нова палеолітична стоянка Виклине 3 на Кіровоградщині. В: Чабай, В.П. (гол. ред.). I Всеукраїнський археологічний з'їзд: Програма роботи та анотації доповідей (Ніжин, 23–25 листопада 2018 р.). Київ, 2018, с.73, **0,1 др. а.**
16. *Нездолій, О. І.* 2018. Пошуки родовищ крем'яної сировини поблизу стоянки Коробчине-курган на Новомиргородщині. *Емінак*, 2 (22), т. 1, с. 5–14. **1,3 др. арк.**

2017

17. *Залізник, Л. Л.* 2017. Овруцький варіант епігравету Східної Європи. *Археологія*, 2, 2017, №1, с. 3–16, **1,5 др. арк.**
18. *Залізник, Л. Л., Томашевський, А. П., Переверзєв, С. В., Хоптинець, І. М., Сорокун, А. А.* 2017. Верхньопалеолітична стоянка Желонь на Овруцькому кряжі. *Магістеріум. Археологічні студії*, 67, 2017, с. 11–18, **1,2 др. арк.**
19. *Залізник, Л. Л.* 2017. Овруцька околична шляхта та проблема початку україногенези. *Магістеріум. Археологічні студії*, 67, 2017, с. 115–124. **1,2 др. арк.**
20. *Залізник, Л. Л.* 2017. Замість передмови. Проблеми науки в Україні та археології в НаУКМА. *Магістеріум. Археологічні студії*, 67, 2017, с. 3–4, **0,3 др. арк.**
21. The First Indo-European Herdsmen of the Sea of Azov and Black Sea Steppes. *Sphere of culture*, 15, 2016.- p. 368–374. **0,3 др. арк.**
22. *Zaliznyak L.* Neolithization of Right-Bank Ukraine. In: Morozova, Y., Shydlovskiy, P. (eds.). *Wetland Archaeology and Prehistoric Networks in Europe*. NEENAWA International Scientific Conference, September 15th-18th, 2017. Kyiv–Kaniv (б. в.), p. 32–34, **0,2 др. арк.**

23. *Залізник, Л. Л., Сорокун А.А., Переверзев С.В., Хоптинець І.М.* 2017. Неолітизація Київського Подніпров'я у світлі нових досліджень, *Археологія*, 2017, №1, с. 3–18. **1,5 др. арк.**
24. *Залізник, Л. Л.* 2017. Фінальний палеоліт та мезоліт Київського Полісся. *Київське Полісся: історія, археологія, етнографія*. Іванків, 2017, с. 7–13, **1,5 др. арк.**
25. *Залізник, Л. Л.* 2017. Полювання на мамута: тактика і стратегія. *Наукові студії*, Вип. 8. – Винники–Жешів–Львів, Вид-во «Апріорі», 2017, с. 3–20, **1,2 др. арк.**
26. *Нездолій, О. І.* 2017. Палеолітична стоянка Коробчине-курган у басейні Великої Висі. В: Даниленко, В. М. та ін. (ред. кол.). *Аркасівські читання: історичні дослідження на сучасному етапі розвитку гуманітарної науки*. Матеріали VII міжнародної науково-практичної конференції (26 квітня 2017 р.). Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 28—32. **0,4 др. арк.**
27. *Нездолій, О. І.* 2017. Стоянка Коробчине-курган у Середньому Побужжі. В: Пригарин, А. А. (отв. ред.). *Человек в истории и культуре*, III. Одесса: Ирбис, 171—178. **0,5 др. арк.**
28. *Нездолій, О. І.* 2017. Первинне розщеплення кременю стоянки Коробчине-курган: загальна характеристика. В: Горбаненко, С. А., Гречко, Д. С., Корохіна, А. В. (редкол.). *Інтерпретація археологічних джерел: здобутки та виклики. Матеріали наукової конференції молодих вчених*. Київ: Стародавній світ, с. 13–16. **0,2 др. арк.**
29. *Nezdolii, O. I.* 2017. Korobchune-kurhan Palaeolithic site in landscape of Velyka Vys River basin. *Ukrainian Archaeology*, 2016, p.15-25. **1,3 др. арк.**
30. *Нездолій, О. І.* 2017. Дослідження палеолітичної стоянки Коробчине-курган у 2016 році. *Кам'яна доба України*, 17–18, с. 101–112. **1,4 др. арк.**

Статті з археологічної тематики

31. *Клочко В. І.* Yamnaya Culture hoard of metal objects, Ivonivka, lower Murafa: autogenesis of "Dnieter copper/bronze metallurgy"- Baltic-Pontic Studies, vol. 22, Poznań 2017, P. 226-245.
32. *Клочко В. І.* Mitochondrial genomes reveal an east to west cline of steppe ancestry in Corded Ware populations. - SCIENTIFIC REPORTS | (2018) 8:11603 | DOI:10.1038/s41598-018-29914-R, P. 1-10.
33. *Болтрик Ю.В., Сапожников І. В.* Ягорлицькі кургани на лівобережжі Дністра (історія вивчення, картографія та топографія). *Археологія і давня історія України*, 1 (26), с. 45-65 (1,2 д.а.).
34. *Болтрик Ю. В., Окатенко В. М., Тоцев Г. М.* Терени центру Скіфії (від Солохи до чортомлика) *Археологія і давня історія України*, 1 (26), с. 145-166 (1,2 д.а.).
35. *Скиба А.В., Баранов В.І., Володарець-Урбанович Я.В.* Нові дослідження на Пастирському городищі // АДУ у 2018 р. – К., 2018

36. *Сушко А.О.* Керамічні іграшки з фондів музею історії міста Києва / А.О. Сушко // *Магістеріум. Археологічні студії.* – 2018. – Вип. 70. – С. 87-94.
37. *Потехіна І.Д.* Перший досліджений череп з поселення культури лінійно-стрічкової кераміки на теренах України // *Археологічні дослідження в Україні 2016.* – Київ 2018. – С. 345-347.
38. *Потехіна І.Д.* Антропологічні матеріали з пізньомезолітичного та енеолітичного могильників у Степовому Побужжі // *Археологічні дослідження в Україні 2016.* – Київ 2018. – С. 344-345.
39. *Потехіна І.Д.* *Походження трипільців із печери Вертеба у світлі краніології і археогенетики* // *Магістеріум.* – 2018. Випуск 70 – *Археологічні студії.* – С.25-33. – 1 д.а.
40. *Потехіна І. Д.* 2018. Археогенетичні дослідження матеріалів епох неоліту – раннього енеоліту в Україні: результати і перспективи. I Всеукраїнський археологічний з'їзд: Програма роботи та анотації доповідей (Ніжин, 23—25 листопада 2018 р.). — Київ: ІА НАНУ, 2018. — 196 с., с. 74. – 0,1 д.а.
41. *Капустін К.* Давньоруський і золотоординський горизонти середньовічного Вишгорода (за матеріалами розкопок 1947 р.) // *Археологія і давня історія України.* Вип.3(28). – К., 2018, (1,7 д.арк)
42. *Капустін К.* До питання розвитку поселенської агломерації Городська за доби Середньовіччя \ \ I Всеукраїнський археологічний з'їзд: програма роботи та анотації доповідей (Ніжин, 23-25 листопада 2018 р.) (0,1 др.арк).
43. *Отрощенко В.В., Шарафутдінова І.М.* Курган № 3 біля с. Степове – еталонний комплекс заключної фази доби пізньої бронзи // *Магістеріум НаУКМА.* – *Археологічні студії.* – К., 2018. – Вип. 70. – С. 50-58 (1,1 др. арк.).
44. *Отрощенко В.В.* Третій постріл скіфської Артеміді // *Археологія і давня історія України.* – К.: ІА НАНУ, 2018. – Вип. 2 (27). – С. 23-24 (0,3 д. а.).
45. *Отрощенко В.В.* Проблема датування та інтерпретації кипчацького комплексу Чингульської Могили // *Археологія.* – 2018. - № 1. – С. 119-132. – 1,4 д. а.
46. *Потехіна І.Д.* Перші результати вивчення Мт ДНК і повного геному трипільців // *Археологічні дослідження в Україні 2017.* – Київ 2018. – 0, 2
47. *Потехіна І.Д., Долженко Ю.М.* Антропологічні матеріали з розкопок у Старому місті, Вінниця // *Археологічні дослідження в Україні 2017.* – Київ 2018. – 0,4 д.а.
48. *Potekhina I.* The Genomic History of Southeastern Europe // *Nature,* v.555, p. 197–203, - 2018 (with I. Matheison, S. Alpaslan-Roodenberg David Reich) – 2 д.а. www.biorxiv.org/content/early/2017/09/19/135616

49. *Potekhina I.* The Genomic History of Southeastern Europe // *Nature*, v.555, p. 197–203, -- 2018 (with I. Matheison, S. Alpaslan-Roodenberg David Reich) – 2 д.а. www.biorxiv.org/content/early/2017/09/19/135616
<https://www.nature.com/articles/nature25778>;
50. *Отрощенко В.В.* О погребенном в Чингульской Могиле: Юрий Кончакович или Тигак Котьянович? // «Средневековая история Дешт-и-Кыпчак»: МНК. 13-14 сентября 2017 года. – Астана – Павлодар: ТОО НПФ «Эко», 2018. – С. 48-52 (0,5 д. а.).
51. *Отрощенко В.В.* Синташтинская культура и концепция харизматических кланов О. Прицака // *Степная Евразия в эпоху бронзы: культуры, идеи, технологии. Сборник научных трудов к 80-летию Геннадия Борисовича Здановича.* – Челябинск: Изд-во Челябинского гос. ун-та, 2018. – С. 82-91 (0,8 д. а.).
52. *Потехина И.Д.* Ямники Сугоклеи в антропологическом контексте синхронных племен Северопонтийского региона // *Die Menschen der Jamnaya-Kultur aus dem Grabhügel Sugokleja im anthropologischen Kontext des Nordpontischen Raumes.* – Berlin. –2 д.а.
53. *Конча С.В.* 2018. Центральноевропейська версія походження індоєвропейців наприкінці ХХ ст. // *Магістеріум. Археологічні студії.* № 70, с. 17-23.

Індоєвропейістика

54. *Залізник Л.Л.* 2019. Історія української індоєвропейістики. *Археологія*, 2019, № 2, с.5-18, **1,2 др.арк.**
55. *Залізник, Л. Л.* Надчорноморські індоєвропейці в Трої. *Археологія*, 2018, № 4, с.21-27, **0,7 д.а.**
56. *Залізник, Л. Л.* 2017. Сергій Конча – перший український індоєвропейіст. *Індоєвропейці: пізнання доісторії*, К., с. 9-16. **0,8 д.а.**
57. *Залізник, Л. Л.* 2017. Етно-генетичні витоки найдавніших індоєвропейців Європи. *Україна й українство в етнокультурних процесах*, К., с.87-102. **1,8 д. а.**
58. *Залізник, Л. Л.* 2017. Балтийский мезолитический субстрат первых индоевропейцев Европы. *Происхождение языка и культуры: древняя история человечества*, 4, 1, с.5-26. **1,2 д.а.**
59. *Залізник, Л. Л.* 2018. Походження індоєвропейців. *Україна та українознавство в етнокультурних процесах.* Колективна монографія, К.: НДІУ, с.25-58, **1,3 д.а.**
60. *Zaliznyak L.* 2018. Mesolithic origins of the first Indo-European cultures in Europe according to the archaeological data. *Archaeology*, p. 26-42, **1,3 д.а.**
61. *Залізник Л. Л.* Балтійська етно-культурна провінція та проблема походження індоєвропейських та фінно-угорських народів. *Українознавство*, 1–2, 2017, с. 40–62, **2,0 др. арк.**

62. *Залізник Л. Л.* Україна та Росія: війна цивілізацій. *Універсум* [online], 3–4. Режим доступу: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2017/2/>, **1,2 др. арк.**
63. *Zaliznyak L.* The First Indo-European Herdsmen of the Sea of Azov and Black Sea Steppes. *Sphere of culture*, 15, 2016, p. 368–374, **0,3 др. арк.**
64. Мезолітичні витоки перших індоєвропейських культур Європи за даними археології. *Археологія*. 2017., № 3, с. 3–18. **1,5 др. арк.**
65. *Zaliznyak L.* The first Indo-European herdsmen of the sea of Azov and Black Sea steppers. *Sphere of culture*. Vol. 15.-2017, p.368-374, **0,3 д.а.**
66. *Конча С.В.* Індоєвропейці: пізнання доісторії. К., 2017, 414 с., **17 д.а.**

Походження українців

67. *Залізник, Л. Л.* 2017. Походження українців з позицій сучасної етнології. *Sphere of culture*, 16, p. 488–495. **0,4 д. а.**
68. *Залізник, Л. Л.* 2018. Біля витоків етнічного поділу людства. *Україна та українознавство в етнокультурних процесах*, Колективна монографія, К. : НДІУ, с. 7-25. **1 д.а.**
69. *Залізник, Л. Л.* 2018. Походження українців очима науковців, імперських політиків та їхніх adeptів в Україні. *Українознавство*, 1 (66), с. 9-19, **1 д.а.**
70. *Залізник, Л. Л.* 2018. Походження українського народу за даними археології. *Тези міжнародної конференції «На пограниччі культур та етносів»*, Винники, 8, 9 листопада. **0, 1 д.а.**
71. *Залізник Л. Л.* 2018. Старі імперські міфи проти нових українських. *Український тиждень*, 11, 16 березня, с.36-39, **0,4 д.а.**
72. *Залізник Л.Л.* М.Ю.Брайчевський, як моральний авторитет української історичної науки та археології. *Археологія*, 2019, №3, **0,5 др. арк.**
73. *Залізник Л. Л.* Овруцька околична шляхта та проблема початку україногенези. *Магістеріум. Археологічні студії*, 67, 2017, с. 115–124. **1,2 др. арк.**
74. *Залізник Л. Л.* Києворуське коріння автохтонного населення Овруччини. *Українознавство*, 2017, №3, с. 60–74, **1,4 др. арк.**

Керівник Археологічної
експедиції НаУКМА, проф.
15.10.2019

Л.Л.Залізник